Eduskunnan talousvaliokunnalle

Euroopan puolustusteollinen strategia

Elinkeinoelämän keskusliitto EK, kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto koskien Euroopan puolustusteollista strategiaa (E-jatkokirjelmä EJ 6/2024 vp - E 52/2023 vp).

EK tukee E-kirjeessä esitettyä näkemystä EU:n puolustusyhteistyön syventämisestä laaja-alaisesti ja konkreettisesti. On myös kannatettavaa, että unionille luodaan yhteinen pitkän aikavälin puolustusteollinen strategia. EU:ssa tulee tunnistaa riittävän laajojen toimien varmistamiseksi, että teknologisen ja teollisen perustan haavoittuvuudet ovat olleet ilmeisiä jo pitkään ja johtuvat selkeistä laiminlyönneistä, mikä korostaa merkittävän ja pysyvän suunnanmuutoksen tarvetta. Eurooppalaisen puolustusteollisen kyvykkyyden ylös nostamisella on kiire.

EU:n kyvykkyysien parantaminen on nähtävä myös edellytyksenä transatlanttisen yhteistyösuhteen tasapainoiselle kehittämiselle ja jatkuvuudelle.

Puolustusteollisuuden vahvistamiselle osoitettu rahoitustaso 1,5 miljardia kuluvan rahoituskehyskauden aikana on riittämätön. Lisäksi seuraavassa EU:n monivuotisessa rahoituskehyksessä on pystyttävä huomioimaan tulevat tarpeet. Myös Suomen tulee olla valmis kokoluokaltaan merkittävään resursointiin.

EK kiinnittää huomiota siihen, että sen esitys uudesta, kilpailullisuuteen perustuvasta EU-tason investointivälineestä on suunniteltu tukemaan myös puolustusteollisuuden vahvistamista. Ottaen huomioon EU-alueen puolustukselliset tarpeet, tämän kaltaisen instrumentin käyttöönotto on Suomen kansallisten elintärkeiden intressien mukaista.

EK pitää hyvänä, että E-kirjeessä tunnistetaan EU:n puolustusteollisuuspolitiikan tuoma lisäarvo teollisuuden ja tutkimusyhteisön TKI-yhteistyön tukemiseen. Suomessa on paljon yrityksiä, jotka kehittävät teknologiaa siviilimarkkinoille. Nämä teknologiat voisivat soveltua myös puolustus- ja turvallisuuskäyttöön, yritysten halua suuntautua kyseiseen markkinaan rajoittaa kutenkin se, että puolustusmarkkina ei kehity normaalien markkinatalouden keinoin ja on siksi yrityksille liian epävarma. Asiakkaita ovat valtiot ja tuotteilla saattaa olla vientirajoituksia.

Puolustusmarkkinat ovat kuitenkin muuttumassa ulkoisien tekijöiden takia. Turvallisuus- ja puolustussovellusten markkinan muuttuessa varmemmaksi myös puolustussektorin ulkopuolisten yritysten kiinnostus todennäköisesti muuttuu. Tässä tapauksessa yritysvetoinen TKI-aktiivisuus kasvaisi merkittävästi, niin Suomessa kuin EU-tasolla. Jotta tähän päästään, on lainsäädäntöä tarkistettava ja esteet sekä muut rajoitteet myös turvallisuus- ja puolustustarkoitukseen tehtävälle TKI-toiminnalle ja esimerkiksi TKI-toiminnassa tarvittavan infrastruktuurin käytölle poistettava.

Valtioneuvoston kannassa kiinnitetään oikealla tavalla huomiota EU-maiden puolustusteollisuuden vientipotentiaaliin unionin ulkopuolelle. Tämän osalta on huomioitava, että puolustusteollisuuden kyvykkyyden vahvistaminen tulee ymmärtää tällöin laajasti ml. liitännäiset alat, jotka ovat keskeisiä yhteiskuntien turvallisuuden ja resilienssin varmistamiseksi. EK korostaa, että pyrkiminen globaaleille vientimarkkinoille on myös tärkeä kirittäjä puolustusteollisuuden tuotteiden innovatiivisuuden, laadun ja kustannustehokkuuden kehitykselle ja vahvistaa näin myös EU:n omia puolustuksellisia kyvykkyyksiä. Samaa myönteistä laadullista kehitystä tukee myös Suomen esittämä unionin yhteismarkkinoiden kehittäminen ja erityisesti suurien tuottajamaiden puolustustarvikemarkkinoiden avaaminen määrätietoisesti avoimelle kilpailulle, jossa tulee edetä huomioiden erityisesti pk- ja midcap-yritysten mahdollisuudet hyötyä niistä.

Valtioneuvoston kannassa ei tunnisteta tarvittavalla tavalla, että puolustusteollisuuden kapasiteetin kasvattamisessa ja tulevaisuuden suorituskykyjen turvaamisessa tulee kiinnittää laajenevaa huomiota koko arvoketjuun ja sen kannalta kriittisten raaka-aineiden ja mineraalien saatavuuteen. Samoin EU:n kykyä tunnistaa suorituskykytarpeisiin liittyviä haavoittuvuuksia tulisi kehittää resurssien kohdentamiseksi oikein.

Kunnioittavasti,

Päivi Wood, johtava asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto